

Eduskunta
Lakivaliokunta

Tuomioistuinviraston kirjallinen lausunto, hallituksen esitys 26/2026 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Tuomioistuinvirastolta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lausunto

Nykyisessä kireässä valtiontaloudellisessa tilanteessa olisi perusteltua, että kaikissa lainsäädäntöhankkeissa pyritäisiin yksinkertaistamaan ja sujuvoittamaan viranomaismenettelyjä, eikä ainakaan aiheutettaisi tarpeettomia kustannuksia. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei noudata tätä periaatetta.

Sakon muuntorangaistuksen määrittämiseen liittyvää menettelyä olisi mahdollista yksinkertaistaa, mutta monivaiheinen menettely on nyt määrä säilyttää ennallaan. Esitettyjen muutosten ytimeksi jääkin Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmän uudistaminen ja Oikeusrekisterikeskuksessa tehtävän työn automatisoiminen.

Esityksen perusteluista ilmenee, että uuden täytäntöönpanojärjestelmän kustannukset Oikeusrekisterikeskukselle ovat kohtuullisen merkittävät. Kerrotuista luvuista puuttavat kuitenkin kokonaan muutoksen tuomioistuinlaitokselle aiheuttamat kustannukset.

Tuomioistuinlaitokselle aiheutuvien kulujen osalta hallituksen esityksen perusteluissa annetaan se kuva, että ylimääräisiä kuluja ei aiheutuisi, vaan kysymys olisi jo olemassa olevien järjestelmien "normaalista kehittämisestä". Tämä ei pidä paikkaansa. Tuomioistuimille muuntorangaistusasiat ovat marginaalinen asiaryhmä. Näiden asioiden käsittelyyn sitoutuva työmäärä on hyvin vähäinen, joten työn automatisoinnista saatava hyötykin on väistämättä pieni. Tuomioistuinviraston arvio on, että tuomioistuimissa automatisoinnilla saatava laskennallinen hyöty voisi parhaimmillaan olla 1–2 henkilötyövuotta. Tämä laskennallinen hyöty jakautuu kuitenkin kaikkiin kahteenkymmeneen käräjäoikeuteen, joten käytännössä automatisoinnilla on hyvin vaikea saada mitään säästöä henkilöstömenoista.

1.4.2026
TIV/425/2026

Muutoksen tuomioistuinlaitokselle aiheuttamien kulujen määrä on vielä epäselvä. Tähän liittyvä Tuomioistuinviraston ja Oikeusrekisterikeskuksen selvitys on parhaillaan käynnissä ja sen on määrä valmistua kesällä 2026. Tämän hetkellä arvio on, että esitetyistä muutoksista aiheutuu tuomioistuinlaitokselle vähintään 0,5 miljoonan euron välitön kustannus tietojärjestelmän kehittämisestä ja sen jälkeen toimintoihin liittyviä jatkuvia ylläpitokuluja. Kysymys on merkittävästä summasta, kun järjestelmäkehitykseen kohdistuu voimakkaita säästöpaineita. Tuomioistuimien tietojärjestelmien kehitysjonolla odottaa toteuttamistaan suuri määrä käytännön toiminnan kannalta olennaisia parannuksia. Näiden toteuttaminen viivästyy, jos niukkoja kehitysresursseja joudutaan käyttämään hallituksen esityksen edellyttämien muuntorangaistustoimintojen toteuttamiseen.

Hallituksen esityksen valmistelun aikana Tuomioistuinvirasto on johdonmukaisesti esittänyt oikeusministeriölle ja Oikeusrekisterikeskukselle muutosten toteuttamista tavalla, jossa sen kustannukset ja hyödyt olisivat tasapainossa. Tuomioistuinvirasto on ehdotanut muuntorangaistusmenettelyn yksinkertaistamista tai ainakin asioiden toteuttamista tietoteknisesti yksinkertaisimmalla mahdollisella tavalla. Hallituksen esitys tarkoittaa kuitenkin nykyisen monimutkaisen menettelyn säilyttämistä. Esityksen perusteissa kuvattu erillisiin tietojärjestelmiin ja niiden välisiin rajapintoihin perustuva ratkaisu on teknisesti hyvin raskas tapa toteuttaa uudistus. Kokoavasti voidaan siis todeta, että Tuomioistuinviraston valmistelun aikana esittämät näkökohdat on jätetty huomioimatta.

Ylijohtaja

Pasi Kumpula

Liite

Lisää tähän liitteen nimi, jos liitettä ei ole poista koko rivi.

1.4.2026
TIV/425/2026

Käyntiosoite Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa • Postiosoite: PL 100, 00085 Tuomioistuinvirasto • Vaihde: 029 56 50500
Besöksadress: Silkesfabriksvägen 5 C, Vanda • Postadress: PB 100, 00085 Domstolsverket • Växel: 029 56 50440
tuomioistuinvirasto@oikeus.fi • www.tuomioistuinvirasto.fi